

שבת יז

משה שווערד

1. רש"י מסכת שבת דף יז עמוד א

אקפח את בני - מצער היה על תורה המשתכחת, ומקלל את עצמו. אקפח - אקברם, לשון חיתוך וקיצור

2. שפת אמת מסכת שבת דף יז עמוד א

ברש"י ד"ה אקפח מצטער הי' עה"ת המשתכחת ומקלל א"ע לכאורה הו"ל לפרש כפשוטו דר"ט אמר פן בלשון תנאי ולאמת את דבריו נתכוין שאם אין כדבריו ששמע השומע וטעה יתקפחו בניו אך י"ל דא"כ הו"ל למימר אקפח בני אם הלכה זו אינה מקופחת ולא ס"ל כמ"ש התוס' ד"ה אקפח ע"ש לכן פי' שנצטער ומקלל א"ע אבל להאי פירושא קשה דאפי' את עצמו אסור לקלל כדילפינן במס' שבועות (לו) עצמו מנין שנאמר רק השמר לך כו' [וכמ"ש בטו"ש ע"ה חו"מ (סי' כ"ז) דאפי' בלא שם דאינו לוקה איסורא מיהו איכא ע"ש]:

3. חידושי הריטב"א מסכת שבת דף יז עמוד א

אמר רבי טרפון אקפח את בני שזו הלכה מקופחת. פי' לשון קללה ושבועה היא שיהסר את בניו אם אין הלכה זו מחוסרת ומחותכת, וחבירו במסכת זבחים (י"ג א') אקפח את בני אם לא שמעתי הפרש בין (ב)קבלה ווריקה, והא דלא קאמר הכא אם אין הלכה זו מקופחת, לישנא דשבועה הוא לאמרה פעמים בקוצר, כדכתיב חי פרעה אם תצאו מזה.

4. תוספות מסכת שבת דף טז עמוד ב

אקפח את כו' - לשון שבועה הוא כלומר אקפח את בני אם אין זה דבר אמת שהלכה זו מקופחת וכענין זה מצינו במקרא (בראשית מב) חי פרעה אם תצאו מזה כלומר שלא תצאו מזה.

5. מהר"ץ חיות מסכת שבת דף יז עמוד א

גמרא אקפח את בני שזו הלכה מקופחת. נ"ב דרכו של ר' טרפון שהיה נשבע בבניו עיין (ב"מ פ"ה ע"א) יש בן לאותו צדיק אשר היה מקפח את בניו. ועיין רש"י ועיין מדרש רבה מקץ ס"פ צ"א אם אמרו לפני ר"ט דבר שאינו נכון לפניו. אמר לא ירד בני עמכם. והתימה על רש"י בפי' למדרש שפי' ענין רחוק ודחוק ובאמת דרכו של ר"ט לישבע בחיי בניו:

6. תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף פה עמוד א

איכלע רבי לאתריה דרבי טרפון, אמר להו: יש לו בן לאותו צדיק שהיה מקפח את בניו? אמרו לו: בן אין לו, בן בת יש לו, וכל זונה שנשכרת בשנים שוכרתו בשמנה. אתויהו לקמיה, אמר ליה: אי הדרת בך - יהיבנא לך ברתאי, הדר ביה. איכא דאמרי: נסכה וגירשה, איכא דאמרי: לא נסכה כלל, כדי שלא יאמרו בשביל זו חזר זה.

7. חידושי הריטב"א מסכת שבת דף יז עמוד א

אמר רבי עקיבא אני אתקן שיהו דברי חכמים קיימין. פי' ולא טעה השומע כלל וכאשר סבור כן היה, כי מטעם אהל טמא והוא על פי שאינו ראוי ליטמא מדין מגע, כיצד שיהיו כל המטלטלים מביאים את הטומאה על אדם הנושאם בעובי המרדע, פי' מגזירה דרבנן ולא מדאורייתא, דהכא מיירי שאינו נוגע בהם אלא שנושאן וסדין מפסיק בינתים והוה ליה דיקרב בדיקרב, שאין בו מן התורה אלא טומאת ערב, אבל חכמים גזרו עליו טומאת שבעה כדן אהל, והטעם לא מפני שגזרו נושא אטו נוגע שהוא דיקרב בדיקרב, דא"כ אפי' בפחות מעובי מרדע נמי ובכל שהוא, אלא הטעם מפני שהעולם אינם בקיין בטומאת דיקרב בדיקרב וכסבורים שהוא טהור, שאין לנו אלא טומאת מגע או טומאת אהל, וכשיראו שטמאו לנושא הזה כסבורים דמדין אהל [טמא והו ויטעו לומר שטומאת אהל] היא טומאת ערב לפעמים, ומפני כן גזרו חכמים שיהא כאהל גמור לטמא טומאת שבעה, ולפיכך לא גזרו אלא כעובי המרדע שיש בהקיפו טפת, כדפריש ר' ינאי דבפחות מכאן לא טעו כלל, והיינו דקתני שיהו כל המטלטלים מביאים את הטומאה על האדם הנושאם בעובי המרדע, פי' מגזירה דרבנן, ועל עצמם, פי' לטמא וליטמא במגע בכל שהן, ועל שאר אדם וכלים שנאהלין תחתיו, דלית בהו הך חששא דלעיל, בפותח טפת, כדן תורה.

8. תוספות מסכת שבת דף טז עמוד ב

כל המטלטלין - נקט מטלטלין משום שלא גזרו טומאת אהל בעובי המרדע אלא על האדם הנושאן אבל בפותח טפה אפילו במחוברים נמי מביאין את הטומאה דדוקא זרעים וירקות לפי שאין בהן ממש קתני התם דלא מביאין ולא חוצצים דהוי כמו טיפת הברד והשלג וכפור והגליל והמלה אבל אילן המיסך על הארץ קתני התם דמביא את הטומאה.

9. שערים מצויינים בהלכה

טימאן אותו משום כלים המאהילים על המת וכו'. פרש"י דהם טמאוהו טומאת ערב, משום שהוא נגע במרדע שהוא אב הטומאה, והשומע טעה לומר שטמאוהו לטמא שבעה וכו'. הקשו התוס' והלא המרדע פשוטי כלי עץ הוא ואינו מקבל טומאה, ואי היה של מתכת, א"כ אין כאן טעות, דמצד הדין האיכר טמא טומאת ז', דחרב הרי הוא כחלל, ותיירצו הרמב"ן והרשב"א, דהמרדע יש בו נקב, שבו נכנס חרב המרדע, וכדאיתא במס' סוכה (יב:). בית קיבול העשוי למלאות בית קיבול הוא.

10. תוספות הרא"ש מסכת שבת דף יז עמוד א

גזרני טומאה אף על המסיקה. [1] גזירה אטו בצירה, ומה שלא גזר על המסיקה פירש ה"ר יוסף דגזירה שמה יבצרנו בקופות מזופפות לא שייכא בזיתים דמוהל שיוצא מהם אינו שוה כלום וכן גזירת הנושכות ואדם היוצא לכרמו לא שייכא בהו... תימה אמאי לא פריך הניחא למאן דאמר משקה ההולך לאיבוד משקה הוא אלא למאן דאמר משקה ההולך לאיבוד לאו משקה הוא אינו מכשיר, כדתינא לקמן בריש הבית המפצע בזיתים לידע אם הגיעו זיתיו למסוק לא הוכשר, וכי טימא דהכא לא אויל לאבוד כיון שמזולפו על גבי ענבים א"כ התם נמי משקה הטופח עליהם לא אויל לאבוד הוא, י"ל דלא דמי דאשכול של ענבים נשאר המשקה בין הגרגרים ולא אזיל לאיבוד אבל זתים המשקה נחלק ונופל מהם ואזיל לאיבוד.

11. חידושי הרישב"א מסכת שבת דף יז עמוד א

אמר לו אם אתה מקניטני גזרני טומאה אף על המסיקה. [2] פירש ר"ת ז"ל דבדוקא קאמר ליה, הריני גזר טומאה אף על המסיקה, דהכא ליכא טעמא לאיפלוגי בין בצירה למסיקה, והא דאמרינן בפ"ק דפסחים (ג' ב') בהנהו תרי תלמידי מפני מה בוצרין בטהרה ואין מוסקין בטהרה, לאו משום דהכי דינא, אלא שהיו שונגין משנתם כן על שהיה שמאי אומר כן בתחלה. והקשו עליו א"כ מתחלה מאי סבור שלא לגזור על המסיקה ולבסוף מאי סבור, ועוד דהא טעמי דאמרינן לקמן מפני מה גזרו על הבצירה לא שייכי במסיקה, וי"ל דאין הכי נמי דלא שייכי ביה, ומשום הכי לא היה שמאי גזר עליה, וכיון שהקניטו הלל לומר שיבאו העולם לטעות בין מסיקה לבצירה שלא ידעו הטעם לחלק ביניהם, חזר וגזר אף על המסיקה אטו בצירה, דאי לאו הא לא קיימא [הא], כנ"ל לפי דברי ר"ת ז"ל, אבל יותר נראים דברי ר"י ז"ל דהכא מילתא בעלמא קאמר ליה, אבל לא גזרו אלא על הבצירה בלבד, דמשקה שלו חשוב משקה בכלים מזופפות, מה שאין כן בשל זיתים דמוהל בעלמא הוא ולא חשיב.

12. ספר בניהו בן יהוידע על שבת דף יז/א

אם תקנטיני גזרני טומאה אף על המסיקה. קשא ממ"נ אם רואה לפי שורת הדין שצריך לגזור גם על מסיקה למה לא גזר, ואם לא נראה לו כן לפי שורת הדין היתכן שיחדש דין וגזרה בשביל שמקניטו, וכי חס וחלילה דברי תורה הם כמילי דעלמא שיתחדש בהם דבר שאינו ראוי מחמת כעס והקפדה, ונראה לי בס"ד דודאי לא היה נראה לו לגזור על מסיקה משום דענבים לחוד וזתים לחוד ולכך לא גזר מעיקרא, אך אם הלל עומד כנגדו ומחליט הדבר הזה לומר לא שנא זתים מענבים ואין לחלק ביניהם, אז אף על פי ששמאי לא נראין לו דברי הלל אלו ולדידיה שניא הא מהא, מכל מקום כיון דהלל כך הוא דעתו ודאי ימצא עוד כמה וכמה שדעתם כהלל, ולפי זה עתה צריך לגזור על המסיקה גם כן כדי שלא יטעו להתיר גם בענבים שיאמרו אין לחלק ביניהם וכדסבר הלל, ולכן א"ל אם תקנטיני רצונו לומר שתעמוד בדבורך זה אז צריך אני לחוש שלא יטעו גם אחרים בכך ולכן צריך אני לגזור על מסיקה גם כן, ובזה ניחא נמי דהא מצינו כשעמדו אח"ז למנין לא גזרו אלא על בצירה:

13. שפת אמת מסכת שבת דף יז עמוד א

בד"ה גזרני כו' לא חשיב משקה וקשה א"כ מה אמרו ב"ה מפני מה כו' ואין מוסקין בטהרה ומ"ש בתוס' ישנים בגמ' ע"ז הוא דוחק גדול וצ"ל דב"ה ס"ל דטעמא דב"ה משום מראית העין אטו שאר משקין ודוחק אך י"ל דהכי פירושא מפני מה כו' דיש לחוש שמה יבואו לומר דשמן בזיתים אינו מכשיר כלל וצ"ע ומ"ש התוס' והשתא א"ש דתינא לקמן בריש פ' הבית כו' קשה דהא

דאדרכה משמעות הסוגיא לקמן דמטעם אחר אינו מכשיר ותו קשה לר' יהודה דפליג התם וסובר דמכשיר אטו פליג אהא דפשיט הכא לכו"ע דבמסקנא אינו מכשיר וצ"ע שם היטב בגמ':

14. שערים מצויינים בהלכה

נעצו חרב בבית המדרש. ועי' בירושלמי (ה"ד) שמוכא המעשה תלמידי ב"ש עמדו להן מלמטה כו', ועמדו עליהן בחרבות ורמחים, ואפשר דכוונת הגמ' כאן להמעשה שהיה שם, וא"כ זה היה על פתח ביהמ"ד, דאלת"ה הא אסור ליכנס בכלי זיין לביהמ"ד כדאייתא במס' סנהדרין (פב.).

15. שפת אמת מסכת שבת דף יז עמוד א

והי' קשה לישראל [1] פירש"י לפי שהלל נשיא וענוותן ולכאורה אדרכה עניו אין מקפיד כל כך על כבודו [2] אך נראה לפרש דמה"ט צריכין אחרים להגין עבור כבוד נשיאותו כעין מ"ש והאיש משה עניו מאוד כו' לכן טען ה' בעדו ורב ריבן:

16. חתם סופר מסכת שבת דף יז עמוד א

ואותו היום הי' הלל כפוף ויושב לפני שמאי וכו' והי' קשה לישראל פי' רש"י לפי שהלל נשיא וענוותן עכ"ל פי' והיה כיום שנעשה בו העגל שאהרן גדול ישראל לא עצור כח ושמע לקולם מרוב ענוותנותו וקשי ערפם של העומדים נגדו שלא נשאו פנים לאהרן וחזר לבטל דעתם מפני דעתו...

17. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת שבת דף יז עמוד א

(ז) והיה קשה לישראל כיום שנעשה בו העגל. וצ"ב מה שייך זה לעגל, ויש לבאר, דכמו שבזמן העגל באמת לא הסכים אהרן עמהם, ומ"מ לא התנגד לזה מפני שידע שלא ישמעו לו, הכא נמי, באמת לא הסכים עמהם הלל הזקן, ומ"מ לא התנגד מפני שידע שלא יקבלו דעתו, [ובמהדו"ק בנוסח אחר, דכמו שבמעשה העגל אם היה אהרן תקיף יותר לא היה עגל, ה"נ נכנע להם הלל ולא נחלק עמהם ביתר תוקף].

18. שערים מצויינים בהלכה

כתב הטור (או"ח סי' תקפ) כשם בה"ג אלו הימים שמתענין בהם כו', בט' באדר גזרו תענית על שנחלקו ב"ש וב"ה זה על זה. וכ"ה בשו"ע שם.

19. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת שבת דף יז עמוד א

(ה) נעצו חרב בבית המדרש וכו'. וצ"ב מ"ט קאמר ליה הכא, והו"ל להביאו בסוף הסוגיא, וכן צ"ב מאי דמייתי הא דמעיקרא לא קבלו מינייהו ורק לבסוף קבלו מינייהו, ונראה ליישב, דהגמ' אתי לתרוצי דבאמת צ"ב דהרי איתא לעיל (יד א - טו א) דשמאי והלל גופייהו לא איפלגי אלא בג' דברים, וקשה דהא איכא נמי הא דהבוצר לגת דהכא, וע"ז אמרי' דכיון דהלל לא עמד על דעתו ובאותו מעמד קבל דברי שמאי ע"כ ל"ח זה ממחלוקתם, וא"כ צ"ב מ"ט חשיב זה מי"ח דבר וע"ז מייתי דבאמת לא קבלו מינייהו רק מתלמידי ב"ש וב"ה, וע"כ נחשב זה מהי"ח דבר, (עי' תוס' לעיל דף יד: ד"ה ואילו).

20. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת שבת דף יז עמוד א

ונראה לבאר, דבאמת קודם שיצתה בת קול דהלכה כב"ה, [וכדאמרי' בעירובין דף יג ב], לא היה הדבר מוכרע אי הלכה כב"ש או כב"ה, דמצד אחד היו ב"ה רבים יותר, אבל מאידך גיסא היו תלמידי ב"ש חריפים יותר, והיו סוברים דאין לנו לילך אחר הרוב בכמות התלמידים, אלא אחר הרבים והמובחרים באיכות, אמנם כלל ישראל לא קבל את הכרעת ב"ש כיון שמצד הכמות מועטים היו, אמנם כיון דסברי ב"ש דע"פ ההלכה כמותם ע"כ ברגע שנתאפשר להם לעשות שיהא להם גם רוב במציאות עשו כן, כדי שיקבלו עם ישראל את דבריהם, [שלפי דעתם בלא"ה היו צריכים לקבל דבריהם, אבל באמת רוב כזה מצד עצמו אין בו כח להכריע הדין על פיו].

והטעם שבאמת קבלו תלמידי ב"ה את דבריהם, [וכן נפסק להלכה], אף דבאמת לא היה כאן דין רוב, [1] י"ל, דכיון שראו תלמידי ב"ה שרובם חזרו בו וישב כפוף לפני שמאי ע"כ גם הם חזרו בהם, [א. ה. וצ"ב, דהרי בפשטות לא היה עובדא דשמאי והלל והתלמידים באותו מעמד דהרי אמרי' מעיקרא לא קבלו מינייהו ולבסוף קבלו מינייהו, ובאמת כן הובא בשם מרן ז"ל במהדו"ק דלכאור' אין מוקדם ומאוחר בגמ' כאן ועובדא דנעיצת החרב היתה אחר עובדא דשמאי והלל].

[2] וברמב"ם פ"ב המשניות כ' דבאמת היו באותו מעמד כל חכמי אותו הדור הראויים להוראה, ומ"מ היה רוב כדעת ב"ש, והיינו דאף דבדרך כלל היו תלמידי ב"ה רוב, אלא דעובדא זו הסכימו הרבה מתלמידי ב"ה כדעת ב"ש, וע"כ אסרו לצאת כדי שישאר אותו הרוב, [ולפ"ז באמת יש כאן דין רוב גמור להכריע הדין], (מהדו"ק).

21. שיערים מצויינים בהלכה

גזירה משום הנושכות. פרש"י אשכולות הנושכות זו את זו, וכשבא להפרידן נסחט עליהן, וכיון דעביד בידים ולא אפשר בלא סחיטה מכשך. וכ"כ במאירי [עי"ש עוד]. נראה לי הביאור, דכיון דלא אפשר בלא"ה הוי כמתכוין ליה. ודברי רש"י הם ממש כדברי הרא"ש במס' מכשירין (ריש פ"ד) שכתב בענין הכשר המים בזה"ל, "אע"פ שאין צריך למים, כיון דאי אפשר בלא אלו המים בשעת עשיית מלאכתו, הוי כאילו אחשבינהו, מידי דהוי אמלאכת שבת, דכל פסיק רישיה הוי כמתכוין". ומבואר דלענין הכשר חשיב נמי פס"ד כמכוין ממש, [וכבר הבאנו אלו הדברים

22. רמב"ם הלכות טומאת אוכלין פרק יא הלכה א

הבוצר ענבים למכור בשוק או לייבשן לא הוכשרו לטומאה עד שיפלו עליהן משקין לרצוננו כשאר האוכלין, אבל הבוצר לדרך הוכשר לטומאה ואף על פי שלא נפלו משקין על הבציר כלל ואם נגעה בו טומאה נטמא, ודבר זה גזירה מדברי סופרים, ומפני מה גזרו על הבוצר לגת שהוא מוכשר שפעמים שאדם נכנס לכרמו לידע אם הגיע להבצר וסוחט אשכול של ענבים לבדוק בו ומזלפו ע"ג הענבים הבצורות שהרי הכל לדריכה עומד, ועוד מפני שאינו מקפיד עליו הרי הוא מתמעך ויצאו מימיו והרי הוא מקפיד עליהן שלא יזובו בקרקע ונמצא מוכשר בהן לפיכך גזרו שהבוצר לגת הוכשר.

23. תוספות הרא"ש מסכת שבת דף יז עמוד ב

גזירה משום תרומה טמאה ביד כהן. [1] פרש"י שגזרו שתחזור להיות תרומה טמאה, והא ליתא דאמרינן בההיא דפסחים פרק כל שעה שתילי תרומה טמאה טהרו מלטמא ואסורין מלאכול ופריך מאחר דטהרו מליטמא אמאי אסורים לאכול ומשני מאי אסורים לזרים אלמא לכהנים שריא, [2] ומ"מ הועילו בתקנתם כיון דלא חזרה למהוי חולין ואין בה אלא [ריות] מועט לא משהו לה גבייהו.

24. שפת אמת מסכת שבת דף יז עמוד ב

שם בגמ' גזירה משום תרומה טמאה ביד כהן כו' ואתי לידי תקלה מכאן ראי' למאי [שכתבו התוס' לקמן (כ"ה) ד"ה כד] דמשמע מדברי רש"י שם דתרומה טמאה אין מצותה בשריפה דוקא [וכן מפורש ברש"י ביצה (כ"ז ב) וע"ש בתוס'] דאל"כ למה לי הכא טעמא דתקלה תיפוק לי' דמצותה בשריפה ואינו רשאי לזורעה ומשו"ה גזרו כדי שלא יבטל מצות שריפה [ועי' שם לקמן מ"ש בישב קושיא זו]:

25. תוספות רי"ד מסכת קידושין דף נח עמוד ב

חטה אחת פוטרת את הכרי. ראיתי מקשים והא תתן לו כתיב ובעיני כדי נתינה כדדרשי' גבי ראשית הגז. **ונראה לי לתרץ דבודאי מצוה ליתן לו דבר חשוב** כדתנן בפ' ראשית הגז וכמה הוא נותן לו משקל ה' סלעים שנאמר תתן לו שיהא בו כדי נתינה. והכי נמי תנן בשלהי פ"א אין פוחתין לעני בגורן מחצי קב חיטים וקב שעור' כו' עד מדה זו אמורה בכהנים ובלויים בישראל. פי' גם כשמחלק תרומה בגורן לכהנים או מעשר ראשון ללויים לא יפחות לכל אחד מחצי קב שיהא בו כדי נתינה. **אבל מיהו אע"פ שמצותו בכך אם אינו רוצה לקיים מצוה זו ותרם חטה אחת מכל הכרי ניתקן ויצא מידי טבלו אלא שלא קיים מצות נתינה.** וה"נ תנן בפ"ב דתרומות אין תורמין מן הטמא על הטהור ואם תרם שוגג תרומתו תרומה מזיד לא עשה כלום ומייתי' לה במסכת פסחים בפרק כל שעה וביבמות בפ' האשה פי' אין תורמין מן הטמא על הטהור דאמר קרא תתן ולא לאורו ואע"פ שמצותו בכך אם תרם ניתקן טובא ואע"פ שחיסר מצוה. והא דקתני במזיד לא עשה כלום פליגי בה בהאשה רבה רב חסדא אמר לא עשה כלום דאפילו ההוא גריוא הדר לטבליה. ורב זביד אמר לא עשה כלום דאפילו ההוא לתקן את השירים אבל תרומה הוי וכל זה משום קנסא אבל תרומתו מן דינא תרומה היא אע"פ שחיסר מצוה:

26. תוספות הרא"ש מסכת שבת דף יז עמוד ב

על פתן ושמן משום יינם. פי' ריב"א הא דאחמור ביין לאוסרו בהנאה טפי מפת ושמן **משום דיין ותירוש יקח לב ומרגיל לידי עבירה, ורגילין לנסך תמיד אפי' שלא לפני ע"ז, הילכך כיון שהזקקו לאוסרו נתנו בו חומרי יין נסך.**

27. שבת של מי שבת דף יז עמוד ב

והשאת שזכינו לסיים סוגית ח"י דבר חוב הוא לנו למנותן בין לפירוש רש"י והרע"ב בין לפי הרמב"ם ז"ל למען ירוץ הקורא בו **והפשוט קודם לרש"י והרע"ב:**
א' אוכל ראשון:
ב' אוכל שני:
ג' השותה משקין טמאין ושלשתן אצטריכו כמו שכתבו תוס' בד"ה והשותה:
ד' הבא ראשו ורובו לאחר שטבל במים שאובים:
ה' טהור גמור שנפלו על ראשו ורובו משום דאי לא הא לא קיימא הא:
ו' ספר שמטמא את הידים:
ז' סתם ידים:
ח' האוכלים שנטמאו במשקים וגזרו משום משקין הבאים מחמת שרץ:
ט' כלים שנטמאו במשקים וגזרו משום משקה דזב. עד כאן תשעה הם דפיסולי תרומה:
י' בנות כותים לפי הגירסא דאיתא בש"ס ואידך בנות כותים ולכולי עלמא היא בין לר' מאיר בין לר' יוסי כמו שכתבתי בדברי תוס' ד"ה אף בנות כותים:
יא' מרדע כר"ע ור"ט הודה ליה כמ"ש הרשב"א ז"ל בחידושי:
יב' בוצר ענבים לגת דצריך לבצור בטהרה:
יג' גידולי תרומה כתרומה:
יד' מי שהחשיך לו בדרך נותן כיסו לנכרי:
טו' אין פולין לאור הנר:
יו' אין קורין לאור הנר.
והני תרתי משום דקתני בברייתא ואלו מן הלכות. כמו שכתבו תוס' בד"ה הניחא ולדידהו דסברי לא יאכל הזב עם הזבה לגזרה אחרית צריך לומר דס"ל דהבא ראשו ורובו וטהור שנפלו עליו גזרה חדא חשיב כמ"ש תוס' בד"ה הניחא:
י"ז פתן ושמן ויין ויחוד בנותיהם דכולא חדא גזרה היא דכולהו משום ע"ז ואף לרנב"י דס"ל בנותיהן נידות מעריסתן חדא חשיב עם גזרה דבנות כותים דתרתי טמאות מעריסתן הן:
ח"י תינוק גוי שמטמ' בזיבה אעפ"י שאינו זב דכשהוא זב בני חשמונאי דקדימו טובא גזרו.

והרמב"ם בפ' המשניות שיטה אחרת אית ליה והיינו:

ח' דפיסולי תרומ' דאוכלי' וכלים חדא חשי' כדמסי' הש"ס לר' מאיר:
ט' צנור כר' מאיר וכמו דהסביר לן הרא"ה בנו ובנות כותים ליתא בגזרה די"ח דלא אצטריכו דמדינא נדות מעריסתן לדידיה דחייב למיעוטה ולא הוי מיעוט' דמיעוט' דכתבו תוס' בד"ה אף בנות כותים:
י' מרדע:
י"א בוצר לגת:
י"ב גידולי תרומה:
י"ג מי שהחשיך:
י"ד פתן:
ט"ו שמנן:
י"ו יינן:
י"ז יחוד בנותיהן כגניבא דפ' אין מעמידין דף ל"ו:
ח"י תינוק גוי שמטמא בזיבה:

28. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שא סעיף מו

בגדים (קסח) השרוים במים, (קסט) אסור לנגבם (קע) נז סמוך לאש. הגה: (קעא) נח ואסור לטלטלם שמא יבא לידי סחיטה, והוא (קעב) שמקפיד על מימיו (מרדכי פרק חבית). ואסור לילך בשבת במקום שיוכל להחליק וליפול במים, שמא ישרו כליו ויבא לידי סחיטה.

29. מגן אברהם סימן שא ס"ק נז

סמוך לאש - משום מלבן או משום מבשל כמו אונין של פשתן [שם] וא"כ אפי' בשרייה מועטת אסור ומיהו במקום שאין היס"ב ליכא משום בישול וכמ"ש סי' שי"ח סי"ד ובמקו' שאין בישול אין ליבון דאל"כ בחמה נמי ליתסר משום ליבון אלא ע"כ כמ"ש:

30. תוספות מסכת שבת דף יז עמוד ב

אין פורסין מצודות כו' - אע"ג דבשבת נמי אם פירש מצודה אינו חייב חטאת שאינו יודע אם יצוד אם לאו [1] מ"מ גזרו לפרוש מצודה דפעמים אתי לידי חיוב חטאת כגון שבשעת פריסתו ילכוד דהכי קתני בתוספתא הפורס מצודה לבהמה או לעוף ונכנס לתוכה חייב.

31. חידושי הרשב"א מסכת שבת דף יז עמוד ב

מתניתין אין פורשין מצודות חיה ועוף. פירוש אף על פי שאינו צד בידים אפילו הכי גזרו דדלמא אתי בה לידי חיוב חטאת דפעמים שבשעת פרישתו ילכוד חיה או עוף וחייב, כדתניא בתוספתא (פי"ג) הפורש מצודה לבהמה או עוף אם נכנסו לתוכה חייב כך כתבו בתוספות, [2] ואין אנו צריכין לכך אלא לרבה דקא מפרש טעמא דבית שמאי משום דכל מלאכה שהוא חייב עליה חטאת גזרו עליה מערב שבת, אבל לרב יוסף דמוקי פלוגתייהו בשביתת כלים אי דאורייתא אי לא, לא צריכי' לכך דכל שמצודתו פרושה ולוכדת בשבת אסור משום שביתת כלים, ואונין של פשתן לרב יוסף דוקא בתנור מטלטל הא בקרקע מותר שאין מוזהר על שביתת קרקעו.

32. שערים מצויינים בהלכה

משנה אין פורסין מצודות חיה וכו'. כתבו התוס' אע"ג דבשבת נמי אם פירש מצודה אינו חייב חטאת, שאינו יודע אם יצוד אם לאו [ובמאירי כתב הואיל ומאליהם הם באות], מ"מ גזרו לפרוש מצודה, דפעמים אתי לידי חיוב חטאת, כגון שבשעת פריסתו ילכוד וכו'. [וכן פסק המג"א (סי' שטז סק"ט) הפורש מצודה ובשעת פרישתו נכנס חיה לתוכה חייב, אבל אם נכנס אח"כ לתוכה פטור אבל אסור, שאינו יודע אם יצוד אם לאו, ומהאי טעמא נראה דאסור להעמיד בשבת המצודה לצוד בו עכברים, ומשמע שמפרש בתוס' דטעם הפטור משום שאינו יודע אם יצוד, אבל אם מצוי במקום הרבה חיות אסור, וכ"כ בפמ"ג שם.

33. שפת אמת מסכת שבת דף יז עמוד ב

בתוס' ד"ה אין פורסין הקשו דליכא חיוב חטאת ונראה שלא הקשו התוס' אלא למ"ד טעמא דב"ש משום גזירה אבל לטעם דשביתת כלים א"כ הכא הכלי תעשה מלאכה ממש בשעה שתיצוד ול"ד לקורת בה"ב ועגולי הגת דגם הכלי אינה עושה מלאכה גמורה שיש בה חיוב חטאת משא"כ הכא וכן מצאתי בחי' הרשב"א ש"כ כן על דברי התוס' ע"ש ומה שתיצוד התוס' שלפעמים ניצוד בשעת הפריסה כוונתם אע"ג דהוא לא יתכוין לצוד מיד אלא שתיצוד הכלי מעצמו מ"מ כיון דאפשר שיוזמן העוף מיד ויהי' ניצוד לכך גזרו בכל צידה דאל"כ קשה הא ע"ז לא אסרו כלל כשניצוד מיד מבעו"י אך עיקר מ"ש התוס' דבשבת נמי אם פירס מצודה אינו חייב דאינו יודע אם יצוד כו' דהכי קתני בתוספתא הפורס מצודה כו' ונכנס לתוכה חייב א"י מנ"ל לרבותינו בעלי התוס' בפשיטות דאם אינו נכנס

לתוכה מיד פטור דפשט התוספתא משמע דבכל גוויי חייב זולת אם לא יכנס כלל שום חי' או עוף בשבת ודאי פטור אבל בנכנס אח"כ נראה מסברא דחייב כיון דכל דרך צידה זו היא כך גם בחול למה לא יהי' חייב ומה

בכך דנגמר המלאכה אח"כ וגם הטעם שכתבו התוס' הואיל וא"י אם יצוד ג"כ אינו מוכן דגם בוריקה מרשות לרשות או לעשות חבורה לקמן (ק"ב) א"י בבירור איך תפול ומה בכך דא"י הא כל צידה זו נעשית כך על הספק ואטו יהי' צידה כזה מותר מה"ל לצוד כל היום בשבת כמו בחול וגם מנ"ל דצידת חלזון לא הי' נמי במצודות כאלה וצ"ע וחפשי ברמב"ם ולא מצאתי שהביא התוספתא הנ"ל דפריסת מצודה כלל וא"י למה [אך לפמ"ש המג"א (ס"ו שט"ז ס"ק ג') להוכיח מדברי הרמב"ם (פ"י מה"ש ה' כ"ב) במשלה כלבים כדי שיצודו דאם לא עשה מעשה פטור משמע דס"ל כמ"ש התוס' אכן מדברי הרמ"א שם נראה דאפ"ל לא עביד מעשה הוי צידה וחייב אבל הא"ר שם פ"י גם דברי הרמ"א כמ"ש הרמב"ם ע"ש]:

34. חזון איש או"ח סימן לו אות א

צנצנה עושה עיקר המלאכה צנצנה אצל פרישת מלודת אם לא ילכוד אין כאן מלאכה כלל ולזה סיימו דמ"מ גזרינן דזמנין אחי לודי חייב העלאת וצנצנה פרישתו היינו כל זמן שהיא פרושה מקרי שעת פרישתו היינו שמתקיימת מעשה הפרישה, איך כונתם מיד ומשום שיש מקום לומר דלא גזרינן אלא אם צנצנה אצח צנצנה מחייב מיד ובזה היישוין דכשמתקיימין לו עס השכח זמנין דיתאחר צנצנה אצל צנצנה שאין המלאכה מיד י"ל דלא שייך למגזר דבין כך וכך זכור ויוזיא המלודת ולזה סיימו דזמנין דילכוד מיד, וגרסא דאפ"ל בלתי וקוקרי חייב העלאת דלגבי האדם העושה אין חילוק בין מלודת ללחי וקוקרי, ולא חילוק בין צנצנה צנצנה י"ח א"י אלא לענין שניתת כלום, דלחוי וקוקרי אין כללי עושה מלאכה, וצנצנה הכלי עושה, ולפיכך כתיי שהצוא

א) כתב המ"א סי' רנ"ג דזמן חטום לרחיים של מים אינו חייב כיון דאינו עושה המלאכה, וצמ"צ שם הביא דכל אחרונים חולקין דכיון דלזני הרחיים הולקין ומתנגלגין צנצנן כשנותן החטום לחוכן היינו מעשה החטום כמו צנצנה. ובתוס' שבת י"ז צ"י הלשון חטום שכתבו דזמנין דיתאחר לודי חייב העלאת כגון דצנצנה פרישתו ילכוד, ומשמע להאורח דאם ילכוד לאחר זמן אין כאן חייב העלאת, אצל אין כונתם לחלק בין מיד לזמן לאחר זמן שברי אפ"י מיד הלידה נעשה כח החיוב ומה לי מיד לאחר זמן, וכן בתוספתא שהביאו חז"י חטום ונכנס לתוכה חייב, וכן בתלמוד דברייהם כתבו שאינו יודע אם יצוד או לאו, מנאר שאם יצוד חייב, אלא כונתם דזמנין דיו וזמנין דתמן אי עביד להו

35. חזון איש או"ח סימן לח אות א

אטו שבת, ומיהו מלאכה שדרכה כך כמו אפ"י וביטול שאין החיוב אלא כשיגיע לשיעור מצ"ד, וזה נעשה מחילוני, מ"מ כיון שכן דרכו מקרי מלאכה ולא גרמא, וכן זורה אפ"י דהריה עושה עיקר הזרייה, וכן לידה נראה דאפ"י דני"ד לאחר זמן חייב, ומש"כ תו' לעיל י"ז צ"י ד"ה אין, כגון צנצנה פרישתו ילכוד, אין כונתם דלכוד בתנועת האדם, דא"כ היה להם לפרש צנצנה וכו' שדקדקו החיוב כאן, וטוד שכתבו שאינו חייב העלאת שאינו יודע אם ילוד אם לאו, משמע שאם ילוד איכה חייב העלאת, וכן בתוספתא שהביאו לח הזכר שעת פריסה אלא נראה כונתם חפ"צ דאין כחן חייב העלאת ודאי צנצנה פריסה, ולא שייך כל כך לגזיר דחף אם יפירוס צנצנה זכור ויוזיאנה ערס שגזרה, מ"מ גזרי דנמא חנוד צנצנה פריסה קדם שיזכר שהיוס שבת, מיהו המ"א סי' שט"ז סק"ט לא פ"י קו"ט ע"ל

36. ערוך השולחן אורח חיים סימן שטז סעיף יא

משונה היא מלאכת צידה מכל המלאכות דבכל המלאכות צריך לעשות המלאכה אבל גרם מלאכה אינו חייב מן התורה דכתיב לא תעשה כל מלאכה עשייה הוא דאסר הא גרמא שרי [ק"כ:]: **ואלו במלאכת צידה אפילו בגרמא חייב** כדתנן [ק"ו:]: צבי שנכנס לבית ונעל אחד בפניו חייב וזהו גרמא שהרי הוא לא הכניס את הצבי להבית אלא הצבי נכנס מעצמו ורק הוא גרם בנעילת הדלת שנצוד הצבי **וטעמא דמילתא דבצידה לא מקרי זה גרמא כדפירש"י זו היא צידתו עכ"ל כלומר דעיקר הצידה הוא המעשה האחרונה שנועל בפני הצבי ואם לא נעל הדלת אע"פ שצדו בעצמו שהוליקו בידיו משדה והכניסו לבית ולא נעל לאו כלום עבד ונמצא**

דעיקר הצידה היא הנעילה ואם שנים נעלו הדלת שניהם פטורים דבכל מלאכת שבת שנים שעשאו פטורים דכתיב בעשותה שיחיד עשה המלאכה כשיכול בעצמו לעשות אמנם אם אחד לא יכול לנעול ונעלו שנים שניהם חייבין דזה אינו יכול וזה אינו יכול שניהם חייבים ואם זה יכול וזה אינו יכול היכול חייב וכמ"ש בס"י ש"א גבי הוצאה והשני הוי מסייע ואין בו ממש אמנם אם הפתח כבר מגופף דאו כבר הוא כנצוד מותר לנעול הפתח במנעול אע"ג דבזה מוסף שמירה על שמירתו מ"מ בעניינא דצידה לא עבד כלום שמכבר נגמרה צידתו ועמ"ש בסעיף ט"ז:

37. תוספות מסכת שבת דף יז עמוד ב

אלא בכדי שיצודו - וא"ת מנא ידע מתי יבוא החיה וי"ל דבירושלמי מוקי לה בפורש בחורשין דמצוין שם חיותא ומיירי בענין זה שלא יוכל ללכוד במצודה אלא א' או ב' דהא מה מועיל שיצודו מבעוד יום אם יכול לצוד גם משחשכה.

38. שפת אמת מסכת שבת דף יז עמוד ב

שם במשנה **בש"א אין מוכרין לעכו"ם כו' הטעם דמחזי כשלוחו** כמ"ש רש"י לקמן בגמ' ובתוס' כאן וקצת קשה הא גם אם עושה כן בעצמו שעוקר החפץ מבעו"י והניח משתחשך פטור דצריך להיות עקירה והנחה בשבת ובלאו הכי לא מיחייב א"כ אף דיכול להיות שהעכו"ם יעמוד לפוש בדרך מ"מ ע"ז לא מחזי כשלוחו וא"כ אף בשולח להדיא העכו"ם מבעו"י שילך בשבת לשתי כיון דאינו מכוין שיעמוד עצמו בדרך ובהולך למקום קרוב אינו פסיק רישא ג"כ [ואף על גב דגם בעוקר מבעו"י והניח משחשיכה אסור מדרבנן כמ"ש רש"י לעיל (ג ב) מ"מ כיון דמדאורייתא שרי לא הו"ל לב"ש לגזור] וצ"ל בדוחק דלא פלוג חכמים בתקנתם [ואסרו גם בהולך למקום קרוב]:

39. שערם מצויינים בהלכה

ולא כלים לכובס נכרי אלא כדי שיעשו מבעוד יום. והטעם לזה כתב בספר יראים (סי' קיג) דכיון שמסרה לו מבעוד יום נקנית, ומקריא מלאכת הגוי ולא מלאכת ישראל נכרי.

כתב הב"י (או"ח סוס"י רמד) בשם הסמ"ג (ל"ת עה) תניא במכילתא (בא יב-טז) "כל מלאכה לא יעשה בהם", לא תעשה אתה ולא יעשה חבירך ולא יעשה העכו"ם מלאכתך. משמע מכאן שאסור לישראל להניח לעכו"ם לעשות מלאכתו בין ביו"ט בין בשבת דאורייתא, אבל אם מכר לו הישראל מע"ש מותר, ובלבד שיהיה בכיתו של עכו"ם, אמנם י"ל שהוא אסמכתא בעלמא, שאם היתה מה"ת לא היו חכמים מתירין לעשותה אף בכיתו של עכו"ם, ואף כשמסרה בע"ש, ולשון לא יעשה הכתוב בתורה, מוכיח קצת שהיא דרשה גמורה. [ודברי המכילתא מוכא כרש"י עה"ת שם], ועי' ברמב"ן שם שכתב דרשה זו אסמכתא היא שבאו חכמים לאסור מדבריהם אמירה לעכו"ם במלאכה שלנו ביו"ט, וסמכו אותה למקרא הזה. וכ"כ בדעת זקנים דאסמכתא היא. אבל מפרש"י שם משמע שהיא מן התורה.

40. תוספות מסכת שבת דף יז עמוד ב

אין נותנין עורות לעבדן וב"ה מתירין – [1] מכאן היה נראה לר"ת להתיר ע"י קבלנות נכרי לבנות בשבת ... [2] ונראה לר"י דהא דשרי בשמעתין עורות לעבדן היינו בתלוש דלא מפרסמא מילתא שהנכרי עושה מלאכה בביתו ולא ידעי שהוא של ישראל וכן נמי אמר במ"ק (דף יא: ושם) גבי אבל מלאכתו ביד אחרים בביתו לא יעשו בבית אחרים יעשו אבל קבלנות דמחובר דהוי ברשות ישראל דמפרסמא מלתא אסור בתוך התחום דהרואה יאמר שכירי יום נינהו ...

העושה כב"ש

[עיינין ברכות יא: ונג]

41. רבינו יונה על הרי"ף ברכות דף מ/א

גמ' חד עבד בשוגג כב"ש ואשכח ארנקי. ויש לשאול דהא אמרינן במכילתין (דף י ע"ב) אני הייתי בא בדרך והטתי לקרות כדברי ב"ש והסכנתי בעצמי וכיון דלענין ק"ש אם עושה כדברי ב"ש מתחייב בנפשו זה שעושה לענין ברכה כדבריהם היאך מצא ארנקי ויש לומר דלא דמי דהתם אע"פ שהיו אומרים בית הלל מטיין וקורין אפ"ה מודים שאין לו להתכוין ולהטות כמו שאומרים בית שמאי אלא שאם היה עומד מוטה שיכול לקרות ולפיכך כשאינו עומד מוטה ומוטה בכוונה נמצא עובר על דברי בית הלל ומתחייב בנפשו אבל בכאן מודים ב"ה שאפי' בשוכח אם רצה להחמיר על עצמו ולחזור למקומו הרי זה משוכח ונמצא שלא עבר על דבריהם ולפיכך מצא ארנקי:

42. תוספות יום טוב מסכת שבת פרק א משנה ט

[אמר רבן שמעון בן גמליאל נוהגין היו בית אבא וכו' - פ"ה הר"ב ומחמירין על עצמן כבית שמאי ואין להקשות דבפ"ק דברכות משנה ג' שנינו שנסתכן ר' טרפון על שעבר על דברי בית הלל הכא בשב ואל תעשה שאני. ומיהו אף בקום עשה מצינו דלא מיקרי העברה כההיא דפרק ח' דברכות משנה ז' מי ששכח ולא בירך דבית שמאי אומרים יחזור למקומו ויברך וב"ה אומרים יברך במקום שנזכר ובגמ' [אמרי'] דהוה עובדא דההוא דעביד כבית שמאי ואשכח ארנקי התם נמי כתב הרא"ש דבהא אף ב"ה מודו שטוב לעשות כבית שמאי אלא שלא הטריחוהו ע"כ. וכלומר משא"כ בק"ש דמאי טיבותיה דקורא בהטייה כיון דלב"ה קרא דובשכבך לא משמע להו הכי כלל וכלל:]

43. תפארת ישראל - בועז מסכת שבת פרק א

(ח) ואע"ג דהעובר על דברי ב"ה חייב מיתה (כברכות פ"א מ"ג) וא משום דהכא שב ואל תעשה הוא. או כבני הרב המאה"ג מהו' ברוך יצחק שליט"א. שתי' דהכא שאני. דלא מוכחא מלתא דחייש לתומרא דב"ש. דשמא כדי למהר כביסתו הוא עושה. מש"ה שרי. ליתא. דהרי במי ששכח לברך בהמ"ז במקום שאכל (ברכות פ"ח מ"ז) אמרי' התם בגמ' דהאי תלמידא דעבד כב"ש. ואשכח ארנקי. אף דחזרה למקום אכילתו קום ועשה הוא. וגם מוכחא מלתא. דחזר למקומו רק לברך. וכב"ש. ואפ"ה שרי. ונ"ל דמזה מוכח ברא"ש דבכלים לכובס או בחזרה למקום אכילתו גם ב"ה מודו דעדיף טפי. רק שלא הטריחוהו חכמים. משא"כ בהטייה דק"ש. כיון דב"ה לא דרשו קרא דובשכבך דלהוי בהטייה. מה עדיפותא לקרות בהטייה ואדרבה בעמידה עדיף טפי. להעיד מלכות שמים ככל עדות בעמידה:

44. שו"ת הרמ"א סימן צא

... ואמרי' פ"ק דברכותנו: ב"ש אומרים בערב כל אדם יטה ויקרא ובבקר יעמוד שנאמר בשכבך ובקומך, וב"ה אומרים כל אדם קורא כדרכו שנאמר ובלכתך בדרךנו, א"כ למה נאמר בשכבך ובקומך בשעה שבני אדם עומדים ובשעה שבני אדם שוכבים. א"ר טרפון אני הייתי בא בדרך והטתי לקרות כדברי ב"ש וסכנתי בעצמי מפני הליסטים, א"ל כדאי היית לחוב בעצמך שעברת על דברי ב"ה. ואמרינן התם בגמרא, רב נחמן בר יצחק אומר העושה כדברי ב"ש חייב מיתה דתנן א"ר טרפון וכו', ופירשו התם התוספותנט דאפילו במקום דב"ש מחמירים וב"ה מודים דאם עבד כב"ש יצא, אפ"ה אם עשה כדברי ב"ש חייב מיתה.

ואף אין להקשות מהא דאיתא ברכות לענין מי שאכל ושכח לברך חד עבד בשוגג כב"ש ומצא ארנקי דדהבא וחד עבד במזיד כב"ה ואכלו אריה, דשמעינן מיניה דיש להחמיר כב"ש. דא"ל דוקא בדבר שאין בו קולא כלל, אבל במקום שיש קצת קולא בדבר כגון לשכוב ולקרות ק"ש דהא עדיף מעומד דהוא יותר דרך כבוד אלא דלב"ה ג"כ יוצא בשכיבה ולב"ש דוקא בשכיבה אין להחמיר כב"ש, וכ"ש בענין עגון אשה דאין להחמיר ...

45. תוספות ר' עקיבא איגר מסכת ברכות פרק א משנה ג

[אות י] בתשו' רמ"א סי' צ"א כתב שאין להקשות מהא דאיתא סוף פרק ח' באכל ושכח ולא ברך דחד עביד בשוגג כב"ש ואשכח ארנקי דדהבא דשמעינן מיניה דיש להחמיר כב"ש. די"ל דוקא בדבר שאין בו קולא כלל אבל במקום שיש קצת קולא בדבר כגון לשכב ולקרות ק"ש דעדיף מעומד דהוא יותר דרך כבוד אלא דיוצא ג"כ בשכיבה לב"ה ולב"ש דוקא בשכיבה אין להחמיר כב"ש עכ"ל. ולפ"ז יהא הדין דבק"ש של שחרית מותר

להחמיר כב"ש לעמוד ולקרנות ק"ש כיוון דאין בו צד קולא וזה דלא כפסק הש"ע סי' ס"ג ס"ב דגם בזה מקרי עבריינא. ובאמת נפלאתי על מאור עינינו הרמ"א שלא הביא דברי הרא"ש בההיא דאכל ושכח ולא בירך שכתב להדיא דאפילו ב"ה מודו שטוב יותר לעשות כב"ש אלא דלא הטריחוהו חכמים עכ"ל. **אם כן ממילא לק"מ דהתם רשאי להחמיר כב"ש כיוון דלב"ה ג"כ טוב יותר לעשות כן משא"כ הכא בק"ש בין דשחרית בין דערבית אין שום מעלייתא לב"ה אם מחמיר כב"ש.** וכ"כ התי"ט פ"א מ"ט דשבת ובמ"א סימן הנ"ל. ובזה מיושב ג"כ קושית הבאר שבע סי' כ"א על הרא"ש פ"ב דשבת ע"ש. די"ל דגם לר"ע יותר טוב להדליק בפתילה מחורכת דאין בו שייכות חשש הטייה:

46. ספר בניהו בן יהוידע על ברכות דף נג/ב

מה שנאמר מהך דרבי טרפון שהטה לקרות כדברי בית שמאי כדאיתא לעיל דף יו"ד, ונראה לי בס"ד התם מוכחא מלתא שעבר על דברי בית הלל, כיון שהיה מהלך כדרך ועמד והטה כדי לקרות, אבל הכא לא מוכח שחזר בשביל הברכה, אלא אולי שכח איזה דבר וחזר להביאו, ושכחה כזו מצויה בעוברי דרכים, ואפילו אם לא נעשה לו הנס ולא היה מוצא ארנקי והיה מברך וחוזר גם כן לא מנכרא מלתא, דאין הכי נמי הוא חזר בשביל ששכח חפץ ולא מצא ונזכר על הברכה ובירך שם, **ועוד יש בזה תירוץ פשוט, דדוקא אם יעשה כבית שמאי משורת הדין בזה יענש שעבר על דברי בית הלל. אך אם הוא יודע ומודה שהדין כבית הלל, ואינו מכווין לעשות כבית שמאי אלא דרך חסידות וחומרא ולא משורת הדין והתיוב, אין זה עובר על דברי בית הלל וברוך יהיה,** יען שגם בית הלל הם היו בכמה דברים מחמירים על עצמם דוקא לעשות כבית שמאי:

47. תידושי הריטב"א מסכת שבת דף כא עמוד ב

אחד עשה כדברי ב"ש. ואפי' למ"ד שהעושה כדברי ב"ש לא עשה כלום או חייב מיתה כדאיתא בפרק קמא דברכות (י"א א'), **שאני הכא שאין מחלוקתם אלא להדור מצוה בעלמא.**